

DEMOKRASİ HALKIN İŞİDİR

“Demokrasi”, adı üstünde “halkın yönetimi” demek. Gerçekten böyle olup olmadığı, hangi tür toplumsal formasyonlarda, hangi tarihsel uğraklarda nasıl işlediği ayrı bir konu. Köleci toplumsal formasyonlarda, köleleri yani nüfusun önemli bir bölümünü “demos” yani “halk” içinde saymayan bir yönetim biçiminin ne kadar demokratik sayılacağı bugünkü değer sistemleri üzerinden tartışılmaz. Site devletleri demokrasilerinin insanlık tarihi için çok önemli bir sıçrama oluşturduğunu kabullenmeden bu dönemle ilgili klişeler üretmenin hiçbir değeri olamayacağı gibi. Gelelim kapitalist sistemin devlet ve yönetim yapısına denk düşen demokrasi modellerine. Kapitalist sistem, bağrından çıktığı feodal sisteme göre, insanlar arasında hukuki eşitsizliğin yerini görünürde bir hukuki eşitliğe bırakan sistemin adıdır. Emek üretkenliğinin artışına bağlı olarak emek sömürsünün katlanarak artmasına karşın, kapitalist sistemde emeğin özgürleşmesi esastır. Bunun için, insanlar ve sınıflar arasında bir eşitlenmeye karşılık gelmeksizin hukuki düzlemde “eşitlik” ve “adalet” normlarına ihtiyaç vardır. Bu bir “eşitleme rendesi” olmamasına rağmen burjuvazinin özgürlük ve eşitlik bayrağını taşıması uzun sürmeyecektir; işçi sınıfı ve toplumun ilerici unsurları kendi hakları için örgütlendiğinden itibaren bunu baskılayanın hukuki, idari, askeri normları üretilmeye başlanacaktır.

İnsanlığın en kanlı dönemi olan 20. yüzyıl tarihi, Batı demokrasilerinin büyük kırım savaşlarına ve faşizme/nazizme kadar gidebildiğini bize öğretecektir. Demokrasinin, kapitalist sistemin ayrılmaz parçası olmadığını, aksine kapitalist birikim modelinin emek üzerinde baskı kuran otoriter rejimlere meyletmesinin (veya bu tür rejimlerin hüküm sürdüğü ülkelere sermaye kaydırmasının) kendi doğasına daha uygun olduğunu gösterecektir.

Dolayısıyla, çok partili burjuva demokrasilerinin hüküm sürdüğü ülkeler halen dahi dünyada azınlıktadır. İkinci ve üçüncü dünya ülkelerinde bu durum çok daha istisnaidir. Görece gelişkin kapitalist toplumlar dahi çeşitli iç ve dış etkilerle yan yollara sapma, yabancı düşmanlığı üzerinden insan haklarını çiğneme risklerine karşı korunaklı değildir. Olabilseydi, gelişkin demokrasiler olarak sayabileceğimiz Fransa ve İtalya’da 21. yüzyılda Sarkozy ve Berlusconi gibi demagog soytarıların iktidara gelebilmeleri, Le Pen hareketi gibi ırkçı-faşist hareketlerin seçmen desteğini kazanabilmeleri mümkün olabilir miydi?

Buna rağmen Batının sağ-aşırı sağ siyasetleri laiklik konusunda genelde ortak değerleri paylaşır. Laikliğin olmadığı veya tartışma konusu olduğu bir ülkede, Ortaçağ değerlerini terk edememiş bir Müslüman toplum dokusunda demokrasinin yanına bile yaklaşamayacağı açık. Türkiye bunun istisnasını oluşturdu mu? Evet, çok partili dönem öncesinde bunun için güçlü dönüşümler yapıldı. Daha sonra ters yönde iki etken çalıştı: Sağ hareketler 1950’den itibaren laikliği ve özgürlükleri kemirdiler. Ama 1960 sonrasında solun yükselişi bunu yeniden dengeye getirdi, hatta 1980’e kadar daha ileriye taşıdı.

1980 darbesiyle her şey yeniden törpülendi, örgütlü sınıf hareketleri bastırıldı; neo-liberal dünya düzenine bağımlılığa ve dinci-muhafazakar iktidarlara dolu dizgin gidişin yolları açıldı. Gerçi laik ve cumhuriyetçi asgari kimliğini koruyan kesimler azımsanmayacak bir kitleselliğe eriştiği için Cumhuriyet yıkıcıları toplumu sindirmekte başarılı olamadılar, inşa etmek istedikleri toplum türünü ise asla oluşturamayacaklarını gördüler.

Ama toplumun da çıkarması gereken dersler var: Demokrasi, demokrasi değerlerini içselleştirmiş halkın ellerinde yeşerebilir, onun talepleriyle yerleşir, güçlenir, gelişir. Demokrasi, demokrat liderlerin işi olmaktan ziyade halkın işidir.

Halk demokrasi bilincine sahipse, kendi ödediği vergilerle kendisine zulüm yapılmasına, tek kişilik bir iktidar yapısının kurulmasına, haber alma kaynaklarının çarpıtılmasına/ karartılmasına izin vermez; kamu kaynağının iktidar gücünü kullananlarca keyfi biçimde kullanılmasına, muktedirlerin küpünü doldurmasına izin vermez. Verirse, hırsız diktatörleri daha da azdırır, onlara cesaret verir, son demokrasi kırıntılarını da kendi elleriyle bitirir.

30 Mart seçimlerinde hırsızlığı ve despotizmi cezalandırmak, Türkiye'nin önünü aydınlatmaktır. Bunun için seçim güvenliğini sağlamak hepimizin yurttaşlık görevidir.